

Työ- ja elinkeinoministeriölle
Dnro VN/14579/2022

HE laiksi kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetuesta

Kiinteistötyönantajat ry toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Toimialarajaus

Ukrainan sotatoimien aiheuttaman äkillinen polttoaineiden hinnan nousu on kohdannut monia eri toimialoja, joilla käytetään polttomoottorikäyttöisiä ajoneuvoja ja työkoneita. Kuljetusala ei ole suinkaan ainoa toimiala, jonka yritykset ovat joutuneet vaikeaan tilanteeseen ja kärsivät polttoaineiden hinnan korotuksista.

Hallituksen esitys on rajattu vain kuljetusalan yrityksiin perusteena rajaukselle huoltovarmuuden ylläpitäminen sekä liikennelupa. Huoltovarmuuden kannalta kriittisiä, polttoaineita käyttäviä toimialoja on monia muitakin. Kiinteistöpalvelualalla on paljon polttoainetta käyttäviä huoltoautoja ja ulkoalueiden hoidossa käytettäviä erilaisia työkoneita eikä niiden käyttäminen vaadi erillistä liikennelupaa paitsi lumen poiskuljetus. Monen muun toimialan yritykset kuten esim. kiinteistöpalvelualan yritykset (kiinteistöhuolto, ulkoalueiden hoito ja siivous) ovat kärsineet erittäin voimakkaasta polttoaineiden hinnannoususta.

Eri toimialojen yritysten asettaminen eriarvoiseen asemaan rajaamalla määräaikainen polttoainetuki vain liikennelupaa edellyttäen kuljetusyrityksiin, on syrjivää ja epätasa-arvoista. Lisäksi voi kysyä toteutuuko hallituksen esityksen kohderyhmän rajauksen osalta perustuslain 6 §:n mukainen yhdenvertaisuus?

Valtiontuki ja yritysten kustannusrakenne

Hallituksen esityksessä todetaan, että valtiontuki on perusteltua erityisesti silloin, kun kyseessä on sellaisten yritysten likviditeettivajeen korjaaminen, joihin Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan, EU:n asettamien pakotteiden ja Venäjän vastatoimenpiteiden aiheuttama talouden vakava häiriö vaikuttaa suoraan tai välillisesti. Polttoaineiden nopea hinnannousu Ukrainan sodan alkaessa on tällainen välillinen seuraus, jonka kompensoiminen valtiontuella on ajankohtaisessa tilanteessa perusteltua vuoden alkukuukausiin liittyen. Hallituksen esityksen tavoitteena on alan yritysten taloudellisen aseman parantaminen kassa- ja likviditeettikriisin helpottamiseksi samoin kuin mahdollisten konkurssien estäminen. Tuen tarkoituksena on myös edistää työllisyystilanteen parempia näkymiä erityisesti kriisin päätyttyä. Samalla tuetaan muun muassa myös työllisyyttä. Lisäksi esityksen tavoitteena on turvata yritysten maksuvalmiutta ja yritystoiminnan jatkuvuutta.

Kiinteistöpalvelualan yritykset ovat kärsineet kassa- ja likviditeettivajeesta polttoaineiden nopean hinnan nousun vuoksi. Osalla toimintaa uhkaa jopa konkurssi. Osa yrityksistä harkitsee yritystoiminnan alasajoa ja lopettamista kannattamattomana, koska polttoainekustannukset ovat lähes tuplaantuneet. Kiinteistöpalvelualalla toimii yli 3000 kiinteistöhuoltoyritystä, joilla on mm. satoja dieselkäyttöisiä pakettiautoja nk. huoltoautoina ja noin 4600 siivousyritystä, joiden siivouspartiot liikkuvat yritysten henkilöautoilla. Lisäksi kiinteistöhuoltoyrityksillä on ulkoalueiden hoitoon tarkoitettuja erilaisia työkoneita kuten traktoreita, kuormaajia, lakaisukoneita, kaivinkoneita

jne., jotka käyttävät kevyttä polttoainetta. Kiinteistöpalvelualan yrityksistä noin 92% on alle 10 henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä ja yli 1000 henkilöä työllistäviä suuryrityksiä on toistakymmentä.

Kiinteistöpalveluala työllistää yli 100 000 henkilöä. Siivoojia alalla on reilu 70 000, siivoustyönjohtajia yli 5500, huoltomiehiä yli 25 500 ja toimihenkilöitä noin 10 000. Polttoaineiden hinnannousun seurauksena työvoiman saatavuus on heikentynyt, koska harvaan asutuilla alueilla työmatkat ovat pitkät ja monen pienipalkkaisen kukkarosta kallistunut polttoaine vie suuren osan, joten töitä ei kannata ottaa vastaan.

Kiinteistöpalveluiden kustannukset vuonna 2020 olivat reilu 8 mrd. euroa kattaen siivouksen, kiinteistöhuollon ja tekniset palvelut, ulkoalueiden hoidon sekä rakennus- ja laitetekniset korjaukset ja ulkoalueiden korjaustyöt.

Esimerkiksi noin 60 henkilöä työllistävässä kiinteistöhuoltoyrityksessä teknisissä palveluissa ja siivouksessa henkilöstökulut muodostavat noin 73%, polttoainekulut noin 6 % ja muut kulut noin 21%. Vastaavasti kiinteistöhuollossa ja ulkoalueiden hoidossa (ei konetyöt) henkilöstökulujen osuus on noin 50%, polttoainekulujen osuus noin 15 % ja muiden kulujen noin 35%. Ulkoalueiden hoidossa konetöissä henkilöstökulujen osuus on noin 37%, polttokulujen osuus 25% ja muiden kulujen osuus 38%. Yrityksen rakenteesta, koosta ja työtehtävistä riippuen polttoainekustannusten osuus vaihtelee muutamista prosenteista aina 40%:iin (Kiinteistötyönantajien kysely jäsenyrityksille huhtikuussa 2022).

Mennyt talvi oli todella työläs ja katteet valuiivat täysin polttoainekustannuksiin.

Kiinteistöpalvelualan yritysten kate on pieni (0-5%), joten tuloksen tekeminen on entistä vaikeampaa. Lisäksi kaikki kuljetuskustannukset ovat nousseet esimerkkinä jätelavakuljetukset, koneiden huoltoautokulut, alihankkijoiden ja tavarantoimittajien kuljetuskulut. Polttoaineiden hinnannousun lisäksi myös ad bluen, öljyn, varaosien, renkaiden ja huoltojen hinnat ovat nousseet melkoisesti. Työkoneiden osalta ”vihreitä” vaihtoehtoja ei juurikaan ole tarjolla ja niiden kehitys tulee huomattavasti jäljessä henkilö- ja pakettiautoihin verrattuna. Myös talviolosuhteet vaikuttavat työkoneiden kulutukseen huomattavasti.

Huoltovarmuus

Kiinteistöpalvelualan yritysten tehtävänä on ylläpitää kiinteistöt toimintakunnossa sekä käyttäjilleen terveellisinä ja turvallisina. Asiakkaina on elinkeinoelämän muiden toimialojen yrityksiä, kuntia sekä valtio. Kiinteistöpalveluilla on merkittävä rooli kriisin puhjetessa pitää valtion virastot ja laitokset esim. ministeriöiden ja puolustusvoimien kiinteistöt, elintarvike- ja lääketeollisuuden tuotantolaitokset, logistiikan varastot, sairaalat ja terveysasemat ym. huoltovarmuuden kannalta kriittiset kiinteistöt toimintakunnossa. Esimerkiksi lääketeollisuuden ja elintarviketeollisuuden tuotantolinjat pysähtyvät, jos niitä ei siivota säännöllisesti. Talvisin lumenauraus on kriittistä, jotta esimerkiksi palo- ja pelastustoimi pääsee kiinteistöille, samoin logistiikan kuljetukset esim. varastoille.

Polttoaineiden hinnat ja hinnankorotuksen vaikutukset kiinteistöpalvelualan yrityksille

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan kevyen polttoöljyn keskihinta on ollut 1,11€/l ja dieselin keskihinta 1,67€/l joulukuussa 2021. Tämän jälkeen hinnat ovat lähteneet nousuun ja helmikuussa alkaneen Ukrainan sodan seurauksena hinnat ovat pompanneet ja olleet maaliskuussa lähes tuplat eli kevyt polttoöljy 2,06€/l ja diesel 2,33€/l. Huhtikuussa hinnat ovat taas hieman laskeneet. Lisäksi kevyen polttoöljyn eli löpön osalta on ilmennyt saatavuusongelmia, minkä vuoksi sitä käyttävät yritykset ovat joutuneet ostamaan työkoneisiinsa kalliimpaa dieseliä.

Kiinteistötyönantajat teki huhtikuussa jäsenilleen kyselyn polttoaineiden hinnankorotusten vaikutuksista kiinteistöpalvelualalle. Kyselyyn vastasi 84 yritystä. Kiinteistötyönantajien vajaa 400

jäsenyristystä työllistävät henkilöstömäärällä mitattuna noin 80% koko kiinteistöpalvelualan henkilöstömäärästä. Kiinteistöhuolto- ja siivousyrityksiä alalla on reilut 7600. Vastanneissa jäsenyristyksissä huoltoautoja lukumäärä on noin yli 4000 ja koko toimialalla arviolta 8000-10 000. Polttomootorikäyttöisten työkoneiden lukumäärä jäsenyristyksissä on yhteensä lähes 2800, koko toimialalla arviolta yli 5000. Polttoaineiden hintojen nousun vaikutus yrityksen kokonaiskustannuksista on 9-40%.

Hinnankorotusten siirtäminen asiakashintoihin

HE:n tavoitteena on, että tuki kohdistuu äkillisestä hinnannoususta kärsineille yrityksille kohdistuen sellaisiin kasvaneisiin polttonestekuluihin, joille on tyypillistä, että ne eivät välittömästi jousta eivätkä ole välittömästi siirrettävissä asiakashintoihin.

Kiinteistöpalvelusopimukset ovat asiakaskohteista riippuen joko toistaiseksi voimassa olevia (yleensä taloyhtiöt) tai määräaikaista (isot asiakkuudet) kestoaltaan noin 2-3 vuotta. Alalla on käytössä Kiinteistöpalvelualan yleiset sopimusehdot KP YSE 2007, jonka 12 §:n mukaan "Ellei toisin sovita, voidaan vuotta pidemmissä sopimuksissa tarkistaa sopimushintaa sopimuskauden aikana. Jos sopimuksen kohteena olevien palvelujen arvonlisäveroprosentti tai muu sopimukseen välittömästi vaikuttava vero tai julkisoikeudellinen maksu muuttuu sopimuskauden aikana, tarkistetaan sopimushintaa vastaavasti." Sopimusehdoissa ei ole erillistä hinnankorotusehtoa polttoaineiden hinnankorotuksia koskien.

Sopimusehtojen ja alalla vallitsevan yleisen käytännön mukaan asiakashintoja koskevat korotusesitykset tehdään pääsääntöisesti kerran vuodessa syksyisin loka-marraskuussa ja korotetut hinnat tulevat voimaan vuoden alusta. Hinnankorotusten vieminen nopeasti ja suoraan asiakashintoihin on mahdotonta, koska iso osa sopimuksista on määräaikaista, kiinteähintaisia kk-veloituksia eikä alan sopimuksissa ole käytössä hinnantarkistusmenettelyä polttoainekustannusten nousun varalta. Myös asiakasmäärä yrityksissä on suuri ja asiakaskunta hyvin kirjavaa (valtio, kunnat, elinkeinoelämän muut toimialat ja taloyhtiöt). Lisäksi asiakkaan kilpailutuskyky alalla on alhainen, jos palvelun hinta uhkaa nousta.

Kiinteistötyönantajien huhtikuun kyselyn mukaan polttoaineen hinnankorotuksia oli saanut vietyä asiakashintoihin kokonaan vain vajaa 5% vastaajista, osittain yli 22% vastaajista ja ei lainkaan noin 72 % vastaajista.

Lopuksi

Kiinteistötyönantajat ry esittää edellä mainituilla perusteilla, että kuljetusyritysten polttoainetuki laajennetaan koskemaan myös kiinteistöpalvelualan yrityksiä (TOL 81), jotka ovat kärsineet melkoisesti polttoaineiden hinnankorotuksista eivätkä saa mitään muuta tukea ja nousseiden polttoainekustannusten vieminen asiakashintoihin on lähes mahdoton myös pitkällä tähtäimellä. Polttoainetuen saamisen edellytyksenä ei voi olla liikennelupa, koska kiinteistöpalvelualalla huoltoautojen ja työkoneiden käyttäminen ei vaadi liikennelupaa, vain lumen poiskuljetus on luvanvaraista. Lisäksi polttoainetuki tulisi laajentaa koskemaan kevyttä polttoainetta eikä pelkkää dieseliä käyttäviä yrityksiä, koska kiinteistöpalvelualalla työkoneissa käytetään kevyttä polttoainetta, jonka hinta on lähes tuplaantunut äkillisesti Ukrainan sodan seurauksena.

Näin ollen polttoainetuki tulisi laajentaa koskemaan kaikkia toimialoja, ei vain kuljetusalaa, jotka ovat joutuneet kärsimään Ukrainan sodan aiheuttamasta äkillisestä polttoaineiden hinnannoususta. Polttoainetuen tulisi kattaa dieselin lisäksi myös kevyen polttoöljyn kustannusten nousu. Tukea hakevan yrityksen tulisi voida luotettavalla tavalla osoittaa syntyneet polttoainekustannukset tukeen oikeuttavilta kuukausilta esimerkiksi laskujen ja maksutositteiden perusteella.

Kunnioitavasti

Kiinteistöyönantajat ry

Pia Gramén
toimitusjohtaja